

O nepoštivanju autorstva u geološkim publikacijama

Josip TIŠLJAR¹ i Ivo VELIĆ²

¹Institut za geologiju i mineralne sirovine RGN fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,
Zagreb, Pierottijeva 6, pp 186

²Geološki zavod, Zagreb, Sachsova 2

U novije vrijeme svjedoci smo sve učestalijeg polemiziranja među geolozima, koje polagano ulazi u redovitu publicističku praksu Geološkog vjesnika: radi se o člancima i diskusijama koje možemo rangirati od upozorenja, prigovora, neslaganja i sl. pa do kategorija insinucija s ne baš najboljim namjerama. Tako smo eto i mi uvučeni u polemiku, pa mimo vlastite volje, nažalost, moramo odgovoriti u glasilu, koje je objavilo diskusiju na rad, premda taj rad nije bio objavljen u tom glasilu, a jedini je predmet o kome se diskutira. Naime, najnoviji broj Geološkog vjesnika (37) donio je na str. 287—288 članak A. Polšaka: »O nepoštivanju autorstva u geološkim publikacijama«. Premda autor u naslovu najavljuje da će biti govora o nepoštivanju autorstva u geološkim publikacijama u svom članku govori samo o nepoštivanju u jednom članku i to: »Upper Jurassic and Cretaceous Peritidal, Lagoonal, Shallow Marine and Perireefal Carbonate Sediments of Istria« autora Tišljara, J., Velić, I., Crnković, B. i Radovčić, J. Taj rad je tiskan u Vodiču ekskurzija 4. Regionalnog (evropskog) mitinga Internacionalne asocijacije sedimentologa (redaktori: Lj. Babić i V. Jelaska): »Contribution to Sedimentology of some Carbonate and Clastic Units of the Coastal Dinarides«.

U svojoj nas diskusiji A. Polšak, najblaže rečeno, optužuje za izbjegavanje citiranja, nekorektnost citiranja, nepotpunost citiranja uz epitete »da svjesno prisvajamo rezultate tuđeg (naravno njegovog!) znanstvenog rada«.

Nemamo iluzija da ćemo autora tih optužbi i primjedaba uvjeriti da nije u pravu i da nas je nekorektno napao, premda smo učinili nekoliko pogrešaka, ali nam je stalo da naša geološka javnost, koja uglavnom nije imala priliku da naš rad pročita, vidi i onu drugu stranu medalje pa neka onda nepristrano sudi. Pođimo redom:

— Pod izbjegavanjem citiranja krivi smo prema A. Polšaku što smo na str. 26 objavili geološku kartu južne Istre mjerila 1 : 200 000 bez oznake autorstva; što smo na str. 15 dali geološku kartu Istre mjerila 1 : 500 000, koja je nastala prema izvornim podacima iz više listova OGK (Pula, Rovinj, Labin, Ilirska Bistrica i Trst), a mi nismo citirali te listove u popisu literature; što nismo citirali autora koji je odredio rudiste na otočiću Fenoliga.

Od svih prigovora u diskusiji A. Polšaka moglo bi se jedino diskutirati samo o izostavljanju autora na karti južne Istre, ali uistinu tek diskutirati. Jer to nije geološka karta već samo »Geological sketch-map« s položajem točaka ekskurzije i općim pregledom stratigrafskih jedinica. Izrađena je na osnovi OGK list Pula, kojeg je autor A. Polšak, a prekopirana iz rada Tišljara (1978a): Tidal flat, lagoonal and shallow-marine carbonate sediments of Upper Jurassic and Cretaceous of Istria. (Acta geologica, 9/5, knj. 42, JAZU, Zagreb, 159—194). U tom radu navedeni su izvori: »prema A. Polšaku (1965) i OGK List Rovinj«. Nažalost, pri kopiranju taj je dio izostavljen, a redaktori su izostavili autora rada iz kojeg je kopiranje izvršeno. Propust je nenamjeran ali se ipak ispričavamo za pogrešku. Kod »geoloških skica« nije baš uvijek uobičajeno da se pišu imena autora. Kao uzor poslužila nam je slična

karta ovog terena, objavljena bez citiranja autora u vodiču ekskurzija »16th European Micropaleontological Colloquium« (Ljubljana 1979., str. 200, autori: V. Bauer i A. Polšak).

Geološka karta Istre 1 : 500 000 nije izrađena na osnovi listova OGK koje spominje A. Polšak već je preuzeta iz Geološke karte SFRJ (Savezni geološki zavod, 1970). Osim toga, granice su bitno mjenjane na osnovi rezultata naših višegodišnjih radova u Istri (vidi oznake i granice). To je morao zapaziti i A. Polšak jer bi inače točke ekskurzije bile po nama opisane u jednom članu a na karti bi se nalazile u drugom (na pr.: točka 2 u berijasu a na karti je to valendis-otriv, točka 3 u valendis-u a na karti u barem-aptu i sl.). Mislimo da nije potrebno govoriti da je oznaka K_1^0 po prvi puta spomenuta u Istri. Prigovor da nismo citirali autore Tumača i listova OGK ne stoji, jer je poznata činjenica da se u internacionalnim publikacijama to zabranjuje našim pozitivnim zakonskim propisima (svi radovi tiskani u vodiču prošli su službenu republičku i saveznu nadležnu komisiju koja to nije dozvolila).

Ne razumijemo što A. Polšak misli kada piše da se »na str. 27 citiraju rudisti s otočića Fenoliga a da se ne navodi čije su to odredbe«. U svojim dosadašnjim radovima A. Polšak nigdje posebno ne spominje taj lokalitet i neku rudistnu zajednicu koja je na njemu opisana, a isto tako ni bilo koji drugi autor. Pripadnost te točke donjem turonu ustanovili smo na osnovi mikrofosilne i makrofosilne zajednice, ali u radu navodimo samo rudiste jer su bitni za tip stijene i interpretaciju okoliša taloženja (bioherme). Vjerujemo da nije zabranjeno spomenuti neki za stijenju bitan fosil ako ga već »slučajno znamo prepoznati«.

— U kategoriji »nekorektnost citiranja«, odnosno šire »neispravnog citiranja ili citiranja na neodgovarajućem mjestu« imputira nam se izostavljanje rada A. Polšak (1965b): »Geologija južne Istre s osobitim osvrtom na biostratigrafiju krednih naslaga«. Ovaj rad namjerno nismo citirali, a niti iz njega koristili podatke, i to zbog činjenice, a i poštovanja prema autoru, da se u njemu dio donjoturonskih naslaga kroz koje je prolazila ekskurzija (točka 9) opisuju kao dubokomorski sedimenti s pelagičkom sedimentacijom, pelagičkim organizmima i amonitima. Po našoj interpretaciji to su »prigrebenski biostramolni vapnenci te lagunarni wackestone/mudstone facies s nodulama rožnaca«. Dakle, izrazito plitkovodne stijene. Htjeli smo biti korektni.

— Kao primjer nepotpunosti citiranja A. Polšak koristi jednu tiskarsku pogrešku pa uporno nagurava predhodno spomenuti rad Polšak (1965b), a odnosni citat potječe iz rada A. Polšak (1967): »Kredna makrofauna južne Istre« (Paleont. Jugosl., 8, JAZU, Zagreb) koji se nalazi u našem popisu literature. Nažalost, kod citiranja pogrešno je otisnuta godina (umjesto 1967. stoji 1965.). Usput, kod toga A. Polšak koristi prigodu da nam kaže da je 50% fosila krivo ispisanih imena. Nitko nije imun na vlastite, daktilografske, prevodilačke i tiskarske pogreške pa ni mi. Promaklo nam je kod korekture. Ali, objektivno gledajući ako ne pretjeravamo, među 20 citiranih taksona 4 su napisana pogrešno: Radiolarites umjesto Radiolites te tri puta Chondrodonta joanae umjesto Ch. joanae. Prema tome, stvarna pogreška je 10 a ne 50% jer se Ch. joanae ponavlja tri puta.

Sve što je korišteno iz ranijih radova, pa tako i radova A. Polšaka, citirano je uz navođenje autora i godine na kraju rečenice ili pasusa. Ne vidimo kako pogrešno otisnuta godina uz ime autora i ispravno navođenje rada u popisu literature može biti razlogom da se u javnoj publikaciji može napisati »da je to svjesno prisvajanje rezultata tuđeg znanstvenog rada«.

Na kraju umjesto zaključka nekoliko relacijskih primjedbi:

— Naš rad ima 23 stranice, a »grijesi« koje nam pripisuje A. Polšak odnose se na tekst koji zauzima 1/2 stranice i 2 grafička priloga (1 i 1/4 stranice). Rad je isključivo sedimentološki, pripreman i objavljen za ekskurziju učesnika 4. evropskog mitinga internacionalne asocijacije sedimentologa. To su detaljni prikazi i interpretacije uvjeta i okoliša sedimentacije te tipova i razvoja karbonatnih stijena. Nažalost, iz teksta A. Polšaka kako je sročeno, dobija se utisak da se prvenstveno radi o stratigrafskom i biostratigrafskom radu. Međutim, stratigrafija je ovdje uistinu samo periferno spomenuta u naslovu pojedine točke (na pr. »Peritidal rhythms of Valanginian-Hauterivian limestones of the »Šošići« quarry«) te u poglavlju o općim stratigrafskim i tektonskim značajkama Istre koje je napisano na 1/2 stranice. Tu su raniji radovi A. Polšaka citirani na kraju svakog pasusa ili ukupno 4 puta. Osim toga njegov rad citiran je i pri opisu točke 8 (kamenolom Vinkuran) i to pri

navođenju već spominjane fosilne zajednice. Da smo htjeli biti onakovima kakvima nas je A. Polšak prikazao vrlo lako smo mogli naći načina da to ostvarimo a da njegove radove sasvim ispustimo.

Dobar je običaj da znanstvena glasila, pa čak i tjedni novinski tisak, kada objavljuju kritike ili prigovore pojedinim autorima, autori tih radova te kritike dobiju na uvid kako bi mogli na njih odgovoriti u istom broju. Na taj način čitalac može dobiti barem približnu sliku o tome tko je u pravu. Mi, nažalost, naš odgovor javnosti možemo dati tek nakon godinu dana jer smo za »diskusiju« A. Polšaka saznali tek po izlasku Geološkog vjesnika br. 37. Osim toga, Geološki je vjesnik objavio »diskusiju« ili »polemiku« na rad koji uopće nije u njemu tiskan. Nadamo se da će se u budućim sličnim slučajevima o tome više voditi računa.

Poznata je činjenica da se u međunarodnim publikacijama ne smiju citirati i u popisu literature uvrštavati Tumači i listovi OGK, dok za domaće publikacije to nije slučaj. Mi smo zbog toga prozvani. Neka to bude poticaj da se netko nadležan nađe i konkretno poduzme korake za zaštitu autorstva na OGK. Premda je popis prekršitelja više nego pozamašan, čak i u radovima objavljenim u našim publikacijama, a da ne govorimo o izvještajima, A. Polšak je baš i jedino samo naš rad našao kao »primjer« nepoštivanja autorstva. Osim našeg rada u vodiču ekskurzija 4. evropskog mitinga sedimentologa objavljeno je više radova koji također ne navode i ne citiraju podatke iz Tumača i listova OGK, no to se u »diskusiji« A. Polšaka nigdje ne spominje. Smatramo da je briga A. Polšaka za autorstvo dobrodošla, ali da je trebala biti principijelna i općenito primjenjivana. Pogotovo kad bi bila usmjerena na pravo mjesto i pravo vrijeme. Ovdje to nije slučaj. Stoviše, čini se da smo krivi i da nas se optužuje radi toga što smo u Istri nešto uradili — sami?